

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld. — kr. pol leta — „ 60 „ četrt leta — „ 80 „ Naročnina se pošilja opravištvu v škofijsk. poslopju (Bischofhof.) Deležniki tisk. društva dobivajo list brez posebne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste

prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. —

Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat, 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Tužen glas slovenskega kmeta.

Iz Babinec pri Ljutomeru dobili smo dopis, katerega pa postavimo na to odlično mesto, ker nam močno pojasnuje in potrjuje resnico zadnjega vvodnega članka: „zakaj je tako trda za denar!“ Želeti bi bilo, da sestavek berejo zlasti naši slovenski poslanci ali tisti, ki se hočejo letos pri kmetih za poslanstvo pri volitvah za deželni zbor oglasiti. Res sicer je, da razve blagega Hermana in dr. Radaja nobeden sedanjih slovenskih poslancev ni naročnik „Slov. Gosp.“ Ali popolnem vendar ne morejo prezirati tega, kar se objavlja v glavnem glasilu slovenskih kmetov in njihovih duhovnikov na Štajerskem. Vsaj pri prihodnjih volitvah bodo volileci od kandidatov brez dvombe marsikaj tirjali, kar so brali v „Slov. Gosp.“

„Nam se bolj ko ne na kmetih slabo godi, ker ne moremo od nobene strani nikakega denarja dobiti in zato trpimo veliko uboštvo. Platiti se mora v sedanjem življenju vsaki den, naj se hoče ali nehoče, pa se mora. Kupčija stoji pri miru; nikdo ne more nič prodati, čeravno kaj ima. Za vino nam nikdo nič ne obeta, akoravno še se najde starega in novega, z zrnjem in živino je ravno tako, le kakí domači krčmar, mesar in pek še kaj kupi, pa še to pod pol cene. Ker se vsake reči preveč iz tujih dežel privaža, zato se pri nas kupčija nič ne giblje. To pa je znano vsakemu človeku, da kmet ne živi, in denarja ne dobi od nobene druge reči za davek in za druge potrebe, kakor iz poljedelstva, vinoreje in živinoreje. Kar ima kmet za prodati, je „fal“, kar pa kupi, je silno drago. Naši trgovci menda preveč za druge dežele skrbijo, da se le denar od nas spravljaja. Zraven tega pa še imamo prevelike naloge k davku. Kam bomo prišli, ako se nam bo nadalje tako godilo? Menda nas želijo spokupiti in ob vsi lastnino spraviti tisti mogotei, ki sedaj vse veljati hočejo in iz mest in trgov na kmeta tiščijo? Res jako strašno nam je potrebno, da si naročamo časopisov, da iz njih poizvemo, pri čem da smo, posebno pa da si varujemo trdno versko prepričanje

in zaupanje v Boga in ohranimo krščanske šege med seboj, zraven pa še se pri vseh političnih in drugih rečeh naučimo obnašati, kakor nam je kot Slovincem, kristijanom in kmetom neobhodno potrebno. Najvažnejši nam so: „Slov. Gospodar“, „Slovenec“, „Novice“ in za otroke „Vrtec“. Ali kaj pomaga, če pa ni denarja. Dobro bi bilo, ako bi se osnovalo več „bralnih društev“ in se več gospodarjev zbralo in se pogovorilo za kakov časopis, katerega bi vsi skupno plačevali in prebirali. Prav dobro bi bilo, ako bi se osnovale kmetске zbornice, v katerih bi si lahko kmetje svoje pravice zagovarjali.

Pred kakimi 20 leti je bilo slabo; ali tako brž vendarle ne, kakor je sedaj. Imeli smo zmirom voznje, da smo vozili vino, zrnje in kaj druga na razne kraje, mesta in trge in si prislužili kakov denar, da smo leži izbrnoli dolgove od sebe. Zdaj pa, ker se je železničina progá od Pragerškega kraj Ormuža na Ogersko naredila, se vozi vse po železnici. Zraven pa si ljudstvo tako glave beli, kako je to? V prejšnjih letih, kedar je bilo kaj slišati o kaki vojski, je bila vsaka reč draga, sedaj pa je vse brez cene. Pri nekaterih drugih rečeh smo si tudi lahko kaki krajcar prihranili n. pr. okrajne ceste smo imeli razdeljene, da njih je moral vsaki posestnik navoziti sam in je tudi rad storil. Zdaj pa moramo k davku plačevati, da le ubogi kmet s krvavimi žuli zasluženi denar da iz rok in ob tistem času, v katerem bi lahko ceste navozil, doma pri peči sedi in si premišljuje dolgove, ktere ima na strašnih dokladah. Še več takih reči smo prej brezplačno opravljali pa jih ne bom našteval. Nadalje vse želi in želi povzdigo kmetškega stanu in za napredek ali žalibože kako? Ako mladi mož in žena prevzemeta posestvo, nevesta, kde imajo dolgovi začetek in kde konec. Kako bode takrat se trudil in učil umnega poljedelstva, ker mu povsod manjka denarja? Kde je tedaj naš zlati, rajski čas? —

Pri naš imamo večjidel vse volitve za občinske župane dokončane in kolikor je se volilo, je zvečina vse dobro. Voljeni so taki možje, ki njim je

in jim bo mar za pravo versko, cesarsko in narodno. Saj je tega tudi treba. Brž ko ne prišle bodo volitve tudi za deželne poslance; takrat pazimo, da zmaga povsod naša reč in da nas ne bodo dobili kaki nemško-liberalni gospodje v pest. Saj imamo lepo število takih mož, kateri bodo za nas skrbeli in že skrbijo.

Cerkvene zadeve.

Naš milostljivi gospod knezoškof bodo letos zakrament sv. birme delivali v dekanijah starotržkej, velikonedeljskej, zavraškej, v mariborskej na desnem dravskem pobrezju — izvzemši predmestno faro sv. Magdalene v Mariboru — in naposled v Hočah. Birmovanje se bo v Hočah in pri farah mariborske dekanije na desnem dravskem pobrezju vršilo v drugej polovici meseca maja, v starotržkej dekaniji pa pozneje. Posamesni dnevi se bodo natančno še v pravem času naznanili!

Prekrasen kelih iz zlata bodo katoliški Poljaci v Gališkem in Ruskem stanujoče letos poklonili sv. Očetu kot dar in znamenje svojega veselja in čestitanja ob priliki 50letnice škofovanja Pija IX. Kelih bo izdelan iz čistega zlata in bo okinčan z 11 podobami poljsko-slovanskih mučnikov, svetnikov in svetnic. Teh imena so: Vojteh, Stanislav, Jozafat, Andrej Bobola — ti držijo papeževo krono in ključe sv. Petra — Jažek, Janez Ranty, Kasimir in Stanislav Kostka in naposled 3 svetnice: Kunigunda, Salomeja in Bronislava, ki drže podobno Matere božje Čenstohovske.

Pridna novina na Bavarskem „Bairisches Vaterland“ in jeni urednik sta te dni čakala izredno veselje. Denarji, katere je vrli mož za sv. Očeta nabiral, so dosegli znatno svoto 50.000 mark ali 25.000 fl. Toliko je storil majhen list in jegovi bralci na Bavarskem!

Govoriti prepovedali so usmiljenim sestram v bolenišnici v Brüsseln na Belgijskem. Frajmavrerji ne trpé, da bi bolenik iz ust pobožnih strežnic zaslišal kako sveto, krščansko besedo. Neko sestro so celo kaznili, ker je bolenika poškopila z blagoslovljeno vodo. Sedaj naj taji kdo, če zamore, da frajmaurerji niso besni antikristi!

Prisega je sveta reč, to vemo vsi verni in podučeni katoličani jasno in določno; živega Boga nebes in zemlje postavljamo za pričo resničnosti svojih obljub. Na Pruskem je sedaj 3 leta, kar tamošnja vlada tirja sledečo prisego od vsakega novega škofa: Jaz prisegnem pred vsemogočnim in vsevedočim Bogom in na sv. evangelje, da bodem državnim postavam vestno pokoren. Na sebi to ni spodtekljivo; vsaki katoličan namreč že zanaprej pričakuje, da državne postave ne bodo ničesar tirjale, česar škof nebi storiti smel. Ali take pruske postave niso, ampak one so nalašč nasnovane in dane, da se po njih sv. katoliška vera zatira in pokonča, one postavljajo prav za

pruskega kralja za papeža, njegove ministre pa za kardinale. Tem privoliti ne more noben škof in zato trpijo preganjanje. Nečejo Prusom lutrovcem izdati Kristusa, nečejo sami pomagati sv. Cerkve razdirati, zato so ali v ječah zaprti ali iz dežele izgnani!

Krščanska ljubezen. Stareji bralci „Slov. Gospodarja“ se morebiti še spominjajo, kako grdo so predlanskim graški liberalci španjskega kraljeviča Don-Alfonza — sorodnika našega svitlega cesarja — in jegovo ženo v stolni cerkvi napadali in naposled so morali vojaki liberalne smeti pomesti. Lani na sv. večer je Don-Alfonzo, ki redno v Gradcu stanuje, ukazal svojim službenikom več vozov naložiti z živežem in obleko, v najubožniše ulice peljati in vse med stradajoče siromake in nage reveže razdeliti. Sijajn dokaz prave krščanske ljubezni, ki hudo z dobrim povrača! Liberalci ne delajo tako, ampak za uboge rajši — tombolo igrajo ali hodijo v teatre zijat in plesat in le če tukaj kak krajcar ostane pri vstopnini, ga dajo revežem vrči!

Gospodarske stvari.

Špargel (*Asparagus officinalis*.)

II. Te jame ostanejo do jeseni odprte in se potem za pol črevlja z gnojem izpolnijo, ki se spomladi za dva palca na debelo z prstjo prekrije. Grebeni, ki jih izkopana prst med jamami nareja, se čez leto z razno zelenjavo obsadé in tako tudi v tem času v korist spravijo. Drugo leto se zopet gnoja v jame nanosi, ki se zopet z prstjo prekrije in tako leto na leto, dokler je vsa špargelnova greda popolnoma vzravnana, kar se večidel po drugem ali tretjem letu zgodi. Drugi posajajo sadike v luknje in mnogo tesneje. Vendar je ta način zasajanja mnogo manj primeren in priporočanja vreden. Namesto sadik se more jeseni tudi samo seme v jednaki vsaksebnosti, kakor sadike, zlasti če teh zmanjkuje, potikati. Tudi ta način zasajanja priporočajo. Vendar se pa tako zasajen špargel pred četrtim letom ne sme rezati, sicer špargelnovi koreni slabi in malo trpežni postanejo. Seje se pa tako, da se 4—6 zrn v jame jeseni potegnjene in črevelj globoke položé in za palec debelo z prstjo pokrijejo. Spomladi seme požene in poleti se lepo in močno okorenini. Ako na jednom mestu več sadik skupaj izraste, je treba slabejše izpuliti in le jedno ali k večjemu dve močnejših pustiti. Tudi je dobro zlasti v malih vrtih, ker se špargelnove korenine močno v zemlji razraščajo, špargel v razne grede med drugo zelenjavo posajati. Tako se korenine dobro obrastejo in močne postanejo. Da se špargelnove grede vzdržijo in da prav debela stebila prirastejo, jih je treba vsako jesen z kratkim gnojem pokriti, ki se potem prav rano spomladi podkoplje. Podkopavati se pa sme le prav plitvo, da se špargel-

novе glavine v zemlji ne poškodujejo. Nekteri se pri tem delu poslužujejo gnojnih vil namesto lopate. Polivanje špargelna z vodo, v kateri se je ali guano, tičji prekmorski gnoj, ali živinska sol raztopila, po porezovanju o vlažnem vremenu ima za prihodnje leto izvrsten včinek. Špargel se porezuje od prve spomladi noter do kresa. Po kresu pa le bolj po redkem, da imajo korenine čas zopet okrevati. Za porezovanje se izbere juterni čas in treba je paziti, da se še v zemlji tičeča steblica ne poškodijo. Pravilno zasajene špargelne grede trpé 20—25 let, vendar so pa med 5—15. letom najbolj rodovitne. Najbolj izvrstne sadike se dobivajo iz mesta Ulm ali Darmstadt na Nemškem. Zadnje se najbolj peščeni zemlji prilegajo. V novejšem času se povsodi od vrtnarjev kupčevavcev špargelne sadike odreja in sicer z dobrim vspehom, ker dobrota pridelavnega špargelna ne odvisi toliko od plemena, ampak bolj od daljnega ravnanja ž njim. Sadike se razpošiljajo spomladi v jerbasih, zabojih ali sodih, v ktere je pa treba prozračne luknje zavrtati. Kakor hitro pošiljatev na svoje mesto dospe, morajo se špargelne sadike brž iz jerbasa, zaboja ali soda ven vzeti in vse zavitkovine kakor slame, mahu itd. lepo očediti in, če bi bile malo zvlažnele, na suhem kraju popolnoma posušiti. Pred posajanjem je treba vse poškodovane ali nagnjite koreninice porezati in popolnoma potrebiti. Pred mesecem aprilom naj se špargel ne posaja. Ako so korenine že nekaj pognale, dostikrat zaostanejo ali celó ne poženejo, zlasti o mrzlem in mokrem vremenu.

Kdor si tudi po zimi hoče špargelna prirediti, ta ga mora ali v gnojnih gredah ali pa na navadnih gredah siliti. Prvi način ni kaj priporočanja vreden, ker se po njem špargel le enkrat siliti more in tudi stebila so po njem večidel le drobna in mala. Dosti boljši je drugi način, po katerem se takole ravna: napravi se okoli navadne špargelne grede po 20" do 2 črevlja globoka in 2 črevlja široka graba. Prst se za čas pomeče na bližnje grede ali se celo drugam odpravi. V grabo se nanosi čvrst konjski gnoj, ki se trdno stepta in tako vzviša, da je z postranskimi deskami zaboja od gnojnih gred jednako visok. Razume se, da se mora črez gredo povezniti zaboj gnojne grede in sicer tako, da se strani zaboja natlačene gnoja vznotraj trdno dotikajo. V zaboju se špargelnovi gredi do 6 palcev na debelo natrosi suh, slamnat gnoj in zaboj se pokrije z okni in, če jih ni, z lesenimi zbitki ali prostimi deskami, ktere se o lepem vremenu odpró, o mrzlem pa z slamnatimi odejami ali prosto slamo debelo pokrijejo. V 14 dneh začne špargel navadno že poganjati. Zdaj se mora vsak drugi dan gnojna odeja odvzeti in špargel porezati. Če gnojna odeja mokra postane in se plesnoba na nji začne pokazovati, je treba stari gnoj z novim nadomestiti. Gnoj po okolnih grabah se mora kakor hitro se izhladi in začne svojo toploto pozgubljevati

navadno vsakih 14 dni predelati in z novim pomešati ali pa se na mesto starega celo nov topel konjski gnoj dene. Na tak način prinaša vrt skozi dva meseca črstve špargelne. Če se take špargelne grede poleti pri miru pusté in se špargel ne porezuje, jih je mogoče več let zaporedoma siliti. V ta namen se pa ne odbirajo najmlajše in najboljše grede, ampak bolj stare, ki že ne nosijo tako obilno.

Špargel ima, kakor je že omenjeno v kuhinji in v novejšem času tudi v trgovini visoko ceno, kar njegovo pridelovanje le še bolj priporoča. Seme se jemlje le od močnih rastlik in po večem le jedno leto kalivno ostane. Zrna dajejo prežgana in zmleta dober nadomestek za kavo, ki se sme po vsi pravici priporočati.

Korist svinjerejstva je znatna na vsak način. Od prešičev imamo prijetno meso, špeh ali boh za slanino, ki nam služi kot zaseka v zabelo ali v začimbo, potem mast ali salo, maslo (žmave) in naposled ščetine in kožo. Dobimo pa vse to z primeroma majhnimi stroški in v kratkem času. Svinja sploh je požrešna stvar in povzije rada tudi take reči, ki so na sebi malo vredne, se toraj v gospodarstvu malo porajta in pogosto popolnem zavržejo, da brezkoristno konec vzamejo. Toda svinji pokladane se spremenijo v meso, špeh in — denar. Takih reči, takih odpadkov je v vsakem gospodarstvu mnogo: pomnje, répina in korenjeva zel, otrobi, tropine, želod, bukevca, droži, prge; posebno tam, kder redijo mnogo krav in koz, pa mleka ne prodavljajo frišnega, ampak delajo sir, puter in maslo, nahaja se veliko za svinje prekoristnih ostankov in odpadkov. Kdor jih svinjam privoščí, temu rastejo, kakor da bi jih narazen vlekel.

Nobena žival so tako brž in tako popolnem ne udebeli, kakor svinja; tudi razun kravjega masla nobena zabela ni tako dobra in zdrava, kakor od prešičev; vsi ljudje jo rabijo razun Judov in mohamedanskih divjakov. Ali tudi plodnost svinjskega plemena je velika; presice se dajo rade ubrejiti in skotijo vsako leto znatno število praščekov. Zato redijo nekateri gospodarji veliko plemenjač in gledajo iz njih dobiti mogoče veliko mladičev. Vendar to se splača le tam, kder se zamore razprodati lahko in mnogo praščekov odojčičev (Spanferkel), potem pri žlahtnih svinjskih plemenih, čijih praščeki so še vedno jako dragi n. pr. praščeki angleškega sufolskega plemena. Sicer pa je pri svinjerejstvu glavni dobiček iskati in najti na meso in špeh. Po tem načinu spravi gospodar mnogo sicer malo vrednih reči v denar. Svinjetina, frišna, vsoljena, prevojena, klobase ali krače najdejo povsod več ali menj dobrih kupcev; špeha, masti in žmaveca potrebuje vsaka gospodinja. Štroški za hrano in postrežbo svinj so primeroma najmanjši in se težko kde drugod hitreje in tako dobro zopet vrnejo. Številne železnice pospešujejo pošiljatev svinjetine na vse kraje!

Nek gospodar na Nemškem podaje iz lastne skušnje sledeča poročila. Enoletni prešič velikega angleškega plemena daje po 200 kilo mesa in špeha, dvaleten pa 400 do 450 kilo. Sedaj plačujejo na Dunaju iztrebljene prešiče po 44—54 kr. kilo, to daje pri enoletnem angleškem prešiču 88 do 108 fl. pri dvaletnem pa 176—216 fl. ali še celo 198—243 fl. Naše domače svinje sicer ne vzrastejo tako hitro do tolike teže, vendar dajejo še vsekako veliko dobička.

Ministerstvo za deželno brambo in poljedelstvo je ukazalo, da ima vsaki posestnik, dokler ne bode popisovanje konj dokončano, vselej svojemu predstojniku naznaniti, če je kakega konja kupil ali prodal.

Da se kuretnina opita, naj se namoči toliko graba, kolikor se ga rabi za 2 dni in s tem graham naj se kuretnina pita; vode ne sme manjkati; gosi dobijo tako prav velika jetra.

Sejmovi na Štajerskem. 21. jan. v Teharjih; 22. jan. v Mozirju; 25. jan. v Artičah, v Koprivnici, v Slov. Gradcu, v Gomilcah; 27. jan. v Mariboru.

Sejmovi na Koroškem 20. jan. pri sv. Hemi na Krki; 25. jan. pri št. Paulu.

Dopisi.

I. Iz Trsta. Pozno sicer, pa še upam ne prepozno pridem „Sl. Gospodarju“ in vsem znanem, rodoljubom z voščili za srečno novo leto! „Gospodarju“ pred vsem želim, da se mu raztegne število naročnikov od 1600 na 2000. Zakaj nebi četirje stari naročniki vsaj po enega novega vjeli? Vzlasti duhovniki, ki nosijo na svojih ramah veliko družbo sv. Mohorja, zakaj nebi vedeli privabiti tudi v sedanjih razmerah sila koristnemu „Gospodarju“ več privržencev, da bi vsaj brez skrbi in strahu živel? Nadjam se, da mi bo mogoče v prihodnje ljubim rojakom večasih podati kakšne novice iz Trsta *) iz prvega, največjega in najbogatejšega mesta cele slovenske zemlje in katero je v trgovini najimenoitnejše v celem cesarstvu. Prištevajo Trst tudi najlepšim mestom, posebno zaradi njegove mične lege na obrežju jadranskega morja. Stanovnikov ima okoli 120.000, ljudi izmed vseh narodov. Lahi so sicer v večini, a tudi Slovencev je blizu 30.000; Nemci ne dosežejo števila 10.000. Za njimi sledijo Srbi, Hrvatje, Grki, Turki, Angleži, Francozi, in drugi; vsaki dan dohaja in odhaja mnogo tujcev, bodisi v svetek ali petek; tukaj je vedno živahno gibanje, gomaženje, voženje, ropotanje, kričanje, da človeka, dokler se ne privadi, prehaja omotica. Bolje, kakor druga mesta, zadeva Trst znani prigovor: človek toliko velja, kolikor ima. Zdatno je število mestjanov, ki imajo po milijonib premoženja; nekdo

mi je djal, da je med temi „kralji denarja“ tudi okoli 15 Slovanov. Toda zraven nahaja se tudi velika revščina; na tisoče jih je, ki živijo „iz rok med zobé“, — in capinov. Veliko število je tukaj raznih društev in časnikov; pa tudi v Avstriji za nje ni nikder večje svobode, kakor v Trstu. — Slovani imamo žalibog edin časnik „Edinost“, ki se z vso marljivostjo trudi za narodno reč, a po občni malomarnosti dobiva premalo podpore. Enaka je z društvu, med katerimi omenim „Čitalnico“. Lehko bi imela 500 udov, a vpisanih je le 140. Mnogo tukajšnjih Slovencev ima bliže pri srcu materijalne dobičke, kakor duševne in narodne zadeve, in zatoraj na „Čitalnico“ še ne zmislijo ne. Sicer gre odboru vsa hvala; kajti skrbi za časnike, za petje, gledališčne predstave in druge zabave, kolikor mu moč. Zima je letos tukaj tako topla, da imam vsaki den okna odprta, in še na peč ne zmislim.

Od sv. Križa na murskem polju. (Šola — pošta — tatovi). Naša šola šteje v prvem razredu nad 160, v drugem nad 120 otrok; tedaj veliko nad postavno število. Iz tega se vidi, kako potreben bi bil 3. razred, na kterelega naj naši šolski očetje skoraj resno mislijo. Potem fantom izstopivšim iz drugega razreda ne bo treba v višji razred v Ljutomer hoditi, ampak se bode pri primernem razdeljenju otrok in dosledno tudi gradiva že doma lahko toliko naučili, kar jim je v življenju treba; kar zdaj se vé ni mogoče; kajti, da učitelj otrok v spodnjih razdelih ne zanemari, se ne more z otroci v višem razredu zadosti pečati. Po takem bi se tudi leži red in mir ohranil. Da črez 160 otrok v šoli imeti in vendar vse v redu in miru ohraniti, ni lahka reč, bo vsak obstal; in da je pri tako velikem številu otrok sopuh zlasti ob zimskih dnevih strašanskih in moriven otrokom in učitelju, bo zopet vsakdo sprevidel. Zares, učitelji, ki se imajo s tolikimi otroci vkvarjati, bi večjo plačo zaslužili od onih po mestih, ki pogostoma še niti pol toliko otrok nimajo; razmerje plače pa je ravno nasprotno. Ljutomerska šola pri naših to šolo obiskavajočih otrocih nima zaželenega vspeha; čemur se ni čuditi, kajti zjutraj, ko bi se imel učenec učiti, mora 1½ ure ali še daljno pot v Ljutomer storiti, in ko večer po tako dolgi poti ves vpehan domu pride, mu tudi ni za uk. Zato tretji razred pri sv. Križu! — Pošte pri sv. Križu jako pogrešamo. Lani smo prosili za njo, imamo tudi tukaj sposobnega moža, ki je že več let pri pošti služboval, pa vse zastoj, ni se nam dovolila; in vendar bi stroški le majhni bili, ker pošta iz Ljutomera v Radgono ima svojo pot skoz sv. Križ; zdaj imamo v tednu le dvakratno zvezo s pošto v Ljutomeru in to po listonoši pač v pravem pomenu, ki po več dni list nosi, predno ga dotičnemu preda. — Pretečeni teden je bila v Celju obravnava s tatovi, ki so pred 2 letoma svoje dolge prste po žitu, puranah, kokoših itd. križevskih posestnikov stegovali. Vsi šesteri

*) Zahvalivši se za mični dopis lepo prosimo za prilično nadaljevanje. Ured.

so bili obsojeni k 1 teden do 18 mesecev zapora poojstrenega z postom. Po takih postnih dnevih bi želeli, naj jim še to, kar dobijo, zabelijo z brezovim oljem, po drugih dnevih pa jim naj eno „rihto“ več dajo, tisto, ktereje je ime: batine!

Iz Ljutomerske okolice. (Občinske volitve — kmetijska podružnica.) Pri nas so se nedavno vršile občinske volitve. V trgu imajo starega, prejšnjega župana; mož je sicer nemškutar (ali bolje Nemec), vendar eden najrazumnejših in mirnejših nemčurskih mož v varožu. Ko bi Slovenci v trgu le več sposobnih mož za občinsko predstojništvo imeli, ne bilo bi težko priboriti si narodne večine v občinskem predstojništvu. V okolici so si v nekaterih občinah izvolili nove in to boljše predstojnike, n. pr. v Babincih, kjer je izvoljen narodni kmetovalec g. Kšela. Na Cvenu se je za županstvo in sploh za javne zadeve zaslужni občinski predstojnik g. Rajh županovanja naveličal. Želeti bi bilo, da bi se na njegovo mesto razumni mož Špindler na Krapji izvolil. V Pristavi bode še dalje županoval g. Novak, razumen narodnjak in izversten čebelorejec. V Presiki je zopet izvoljen g. Poljanič, ki že nad 25 let županjuje; na Podgradji so izvolili čvrstelega kmeta Antoliča; kajti vrli narodnjak g. Mohorič se je bil odpovedal volitvi. S temi volitvami občinskih predstojnikov smemo popolnem zadovoljni biti in le to željo izrekamo, da bi oni vselej in vsikdar le v slovenskem jeziku uradovali in nemških odlokov od glavarstva še sprejemali ne. Vsaj so vsi edino le slovenščine do dobrega zmožni, torej že iz tega uzroka, (ako bi že ne bilo §. 19.) niso dolžni sprejemati nemških pisarij, a še manj poročati v nemščini.

Na Štefanovo je bil v Ljutomeru občni zbor kmetijske podružnice, ki je bil od kmetov iz trga in okolice v obilnem številu obiskovan. Do sedaj se pa nijeden Slovenec za njo nič brigal ni. Kako to? V njem so gospodovali samo nemčurji, ki so le nemščino mlatali; zato pa nobenega kmeta v tako nemško družbo mikalo ni. A naposled so se nemčurji sami med seboj sprli in se razšli, t. j. izstopili. Slovenci pa niso hoteli te sramote storiti takajšnjemu kraju, da bi mu podružnica prenehala; zato so pa v obilnem številu pristopili in izvolili v odbor narodnjake. Ti bodo pa kmete sklicovali v večkratne shode, v katerih se bodo kmetijske zadeve v domačem jeziku razpravljale. Dohajajte torej kmetje v obilnem številu k takim shodom, kedar se bodo vam naznanjevali.

Iz Koroškega. (Razne novosti). Naša dežela ima strašno visoke deželne doklade namreč 78 %, sosedna Štajerska jih ima 38 %, klerikalna Tirolska pa samo 29 %. Jasen dokaz, kako ume na Koroškem gospodariti večina liberalnih in nemčurskih poslancev! — V državnem zboru na Dunaju se je nekoliko goldinarjev vrglo tudi koroškej deželi: za delanje in popravljanje cest 170.000 fl. za reguliranje Drave 10.000 gld., za gimnazije

38.900 fl. za realke 23.800 fl. in za reguliranje Zile prvi donesek 30.000 fl. — V Celovcu in njegovem mestnem zastopu gospodarijo že mnogo let sami liberalci in prusaki, a sreče nimajo velike. Nedavno so zgubili pravdo zoper g. Weinlander-ja, predstojnika pri št. Ruptu; celovski gospodje bodo morali dragi vodovod Satniški zopet predelati. — Sedanji minister Stremajer je že dokaj sladkih besed spregovoril glede narodne ravnopravnosti in potrebe sv. vero varovati; toda šolske gosposke in učitelji hodijo svojo pot. Nedavno je eden izmed učiteljev v Bleiburgu v pričo duhovnika in dveh cesarskih uradnikov grozno psoval in z svojim ostudnim jezikom blatil presveto Rešnje Telo tako, da so ljudje močno pohujšali se in strmijo, kako je mogoče, da se tako bogakletno obnašanje in predrzno žaljenje katoliških vernikov nezakazano pušča. Kaj čuda tedaj, ako se katoliški stariši čedalje bolj bojijo, takim antikristom in grabljivim volkovom svoje nedolžne otročiče dopošljati, rajši puščajo šole — prazne! Okolica bleiburška je vsa slovenska in v mestu je mnogo otrok, ki ne razumijo ne besede — nemški. Ali vkljub temu so nastavili tam učitelja in učiteljico, trda Nemca, ki ne razumita besedice — slovenski. Šolarji in učitelji z učiteljico vred se debelo gledajo, drug drugega ne razumeva. — O blagi §. 19, ki govoriš o narodni enakopravnosti! kde si, kam si prešel?!

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Slovani visoko spoštujejo ruskega generala Črnajeva, ki je lani Srbe vodil v strašni vojski zoper Turke; teh sicer ni premagal, a vendar ga smejo Jugoslovani pozdravljati kot osvoboditelja. Kajti on je srbsko vojsko vpričo Turkov uredil tako, da je tem branila vstop v Srbijo, on je vzbudil mogočni ruski narod; na njegovo ime so dali Rusi denarjev in prostovoljcev, on je predramil Rusijo tako, da je sicer miruljubni car prisiljen vojsko začeti zoper Turke, da reši kristijane turškega jarma. Slavni Črnajev je pretekle dni prišel na Dunaj in 11. t. m. tudi v zlato Prago, kder so ga slovanski Čehove sijajno sprejeli; vse mesto bilo je po koncu, vsak je hotel junaškega moža videti; pozdravili so ga česki veljaki dr. Rieger, mestni župan Skramlik itd.; 12. jan. namenili so mu napraviti veselico v gledališču; toda ko je iz cerkve prišel v svoje stanovanje, vstopili so tudi 3 policaji in mu zaukazali Prag in Česko takoj zapustiti, kar je tudi storil; z večernim vlakom se je odpeljal na Prusko; to je česko ljudstvo v Pragi neizmerno razdražilo. na tisuče jih je privrelo pred hišo Črnajeva in naposled pred kolodvor vriskaje in pevaje: urá, slava Črnajevu; Hej Slovani; Kde domov mŭj. Kričali so tudi: pereat Magjarum (smrt Magjarom), pereat Turkum... Naposled je vlada poslala več bataljonov pešcev in nekaj škadron konjenikov, ki

so ljudi silama iz ulic in trgov razgnali. Magjarski in turško-nemški listi se tega močno veselijo. No, Slovani pa nismo veseli in si moremo misliti vsak svoje. — Državni zbor bo 22. t. m. začel zopet zborovati. — Pri vojakih je lani do konca oktobra zbolelo 43629 mož, največ na mrzlic; 40 vojakov se je samih umorilo. — Iz Avstrije se čedalje več ljudi seli v tuje dežele, l. 1871 samo 6129, lani pa že 10,000, največ ljudi zapušča Česko in Tirolsko. — Na Dunaju zatirujejo sedanjim ministrom nepovoljno knjižico na Pruskem tiskano: „Lasser, genannt Auersperg“, knjižica neki z številkami pojasnjuje besede poslanca Skeneta v drž. zboru, ki je rekel, da sedanji ministri veliko denarjev potrošijo v to, da sami sebe na ministerskih stolih ohranijo. Mogoče, da je vse samo natolcevanje, vendar sitno le je. — Svetli cesar so sedaj v Budapeštu, kder se pogosto pogovarjajo z ministri o spravi Avstrije z Ogersko in pa zastran Turčije, ki utegne vsak trenutek dobiti boj z Rusi.

Vnanje države. V sosedni pruski Nemčiji bile so nove volitve za nemški zbor v Berlinu, ki so pa za liberalce in preganjalec sv. Cerkve jako slabe in sramotne bile; zgubili so mnogo poslaustev; še jedna taka volitev in zgubili bodo celo večino, katero so sedaj po sili še ohranili. — Na Francoskem so začeli zopet močno gibati se privrženci cesarske rodbine Napoleonove in hočejo mladega cesarjeviča oklicati za francoskega cesarja Napoleona IV. — Angleži so se lani sprli z Kitajci v Aziji, a sedaj je zopet vse poravnano; Angležem se bode več mest za svobodno kupčijo odprlo, kar je za kramarske Angleže povsod glavna reč. — Japonci so začeli sedaj jako veliko žide izvažati v Ameriko, kar je tam ceno žide močno stisnilo. — Italijanske novine so začele Avstrijo pikati in pravijo, da mora Italija vzeti Trst in južno Tirolsko, ako naša avstrijska vojna zasede Bosnijo in Bolgarijo. No, bodemo že videli!

Turške homatije. Evropski ministri in poslanci v Carigradu ne opravijo nič zoper Turka, ampak mu še le pomagajo vso reč zavleči in časa pridobiti močnejše zoper Ruse orožati se; na videž se mu grozijo, v resnici pa ga podpirajo; zato bo gotovo in morebiti skoro — boj, in sicer silni boj. Angleška ladja je Turkom pripeljala 10 milijonov patron za puške in kanone, druga ladja pa samo 40.000 novih pušek; iz Amerike na poti že je 200.000 pušek za turške brambovce in iz Belgije jih je došlo 50.000; sultan pozivlja od 15—70. leta vse Turčine v boj, mohamedanski popi pa ljudi ščujejo in dražijo povsod tako, da se je za življenje tamošnjih kristijanov močno bati; v Bolgariji je 5 regimentov divjih Črkesov po vseh vaseh nastavljenih, ki žugajo vsaki trenutek začeti strašno klanje in pobijanje vseh kristijanov, če bi poknila na meji vojska zoper Ruse. Trdnjave Vidin, Ruščuk, Silistrija, Sumla, Varna in Tulča so sedaj najbolj napolnjene s turškimi vojaki, ki ondi pričakujejo Ruse; ob enem se je močno turško brodovje raz-

delilo v 3 oddelke, prvi stoji pri izlivu Donave v Črnomoerje, drugi pri Varni, tretji v Batumu v Aziji in dovaža Turkom v Armeniji streliva in živeža. Magjari, turški bratje, pa v Temešvaru kupičijo zrnja, moke, sena itd., katero hočejo Turkom doposlati po Donavi. Ali vkljub temu je za Turke slabo, denarjev ni, živeža ni, vojaki so bosji in stradajo in izurjenih, vajenih vojakov ne morejo blizu ne toliko na noge postaviti, kakor mogočna Rusija. Južna ruska vojna sama, katerej zapoveduje veliki knez Nikolaj, je sedaj že zbrana blizu Donave ter šteje 12 oddelkov ali korov, t. j. 320.000 mož, 540 kanonov in 60 mitrajlez, ki vsaka po 300 krogelj iz sebe škropi in naposled mnogo težkih kanonov za razdiranje trdnjav. Najnovejša poročila pravijo, da so ruski vojaki zaradi bolj toplega vremena jako zdravi, sicer pa dobro rejeni in oblečeni, vsaki vojak ima svoj kožuh in 2 para čevljev seboj. Konjeniki se vadijo v Dnestru v preplavanju rek, kar je vrlo previdno, kajti na Turškem vode nimajo mostov. Koder bo vojna mahnila, to se vé še sedaj ni znano, le toliko vemo, da so Rusi se pogovorili z Rumuni zastran prevažanja ruskih vojakov, ranjencev itd. skozi Rumunijo; tudi v Jašu, Galacu in Bukareštu kupičijo veliko zrnja, kruha, sena itd. To bi kazalo, da bodo Rusi vdarili črez Bukarešt in pri Ruščuku skušali prekoračiti Donavo; včeraj je telegraf nanzanil, da Turki na nos na vrat hitijo iz Ruščuka v Dobrudžo proti izlivu Donave, ker se tam neki Rusi bližavajo turškej meji. Iz Dunaju se poroča, da je trenutek blizu, v katerem bodo Rusi prekoračili mejno reko Prut. Tedaj bodo pa tudi bržčas Rumuni in Grki, gotovo pa Srbi in Črnogorci začeli boj. Leto 1877. nima zastonj 2 sekirici ali 2 motiki, prvo kaže na boj, drugo na pokop!

Za poduk in kratek čas.

Iz Maribora v Solčavo in savinjsko dolino.

VII. Drugi den bil je god Marije snežne, patroninje farnej cerkvi v Solčavi. Postavil sem se pred službo božjo pred farovž ter sem opazoval gornjake, kako so počasi prihajali. Ljudje so večji del visoke suhe, vendar močne in žilave postave. Eden bil je nenavadno plečast, pravi orjak; znanci so mu smešnico naveseli, da če pest proti solncu stegne, pol ure široko tenjo naredi in tedaj se vse v senco njegove dlani obleče. Prosto in redno življenje se jim bere na zdravih obrazih; tudi ženske so velike, močne osebe in ne zaostajajo veliko za moškim spolom. Vendar tako krepkega rodu je za ove gorate kraje res potreba. Posamezne hiše čepijo ali vesijo visoko na planinah, vsako reč od drugod je treba na hrbtu v koših nositi na strme vrhove. Po dnevu so le kar slabi stareci in deca doma, vse drugo dela Bog vedi kde daleč od hiše na planini. Krepke postave Solčavčanov potrjujejo stari pregovori slovenski: kdor je

ovsenjak, je prav korenjak. Poglavitni živež jim je ovseni kruh in ovčetina. Kos ovsenjaka in ovnova pečenka delata Solčavčana srečnega včasih bolj, kakor je kak graščak, ki za gosposko mizo sedi, iz nad katere se kadijo najbolj izbrane in drage jedi. Solčavčan je pri svoji priprosti hrani večjidel vedno zadovoljen, kar povsod dela srečne ljudi; brez zadovoljnosti še na gostiji veselja ni. Kmeti po solčavskih planinah so sploh premožni ljudje; skrbna živinoreja in les jim pomagata do blagostanja. Pravijo, da se zamore pri marsikteri hiši v škrinji najti dolga nogavica polna starih srebrnjakov. Planinčanje radi noge med hojenjem visoko vzdigavljajo, kakor da bi vsako stopinjo imeli storiti črez velik kamen; tako delajo tudi če v svojih lesenih cokljah po gladki stezi cokljajo. Temu se od mladosti privadijo, ker res veliko po kamenju in skolovju plazijo in od otročjih let do smrti premnogo drapastih strmin prehodijo. Čudna posebnost solčavskim višavam je neka planinska cvetlica, ki pa ne raste prepogosto; latinski se jej pravi astrimontana in je podobna arniki ali roži sv. Antona. V sebi ima posebno zdravilo proti gadovemu strupu. Zapazil je to najprej nek kmet, ki je na skrivnem stojé zagledal, kako sta se na belem pečevju vojskovali 2 kači, namreč navadna kača belouška (nestrupena) in pa strupeni modros. Srdito sta treskala nasprotnika drug v drugega. Kolikorkrat je prišel modros z svojim strupenim zobom pisanej kači do živega, tolikokrat je ta švignola do žolto cvetoče rože in si je ž njo rano ogladila in zopet smuknila na dvoboju.

Ker so solčavski kraji jako nepristopni in od drugega sveta močno ločeni, so nekdanji mladenčji pogosto v te skalne planine bežali, kedar so jih med vojake lovili. Tukaj so bili varni ter so se tako najlaže ognili belemu jermenju in težkej puški. Pri kmetih so služili ali pa po gozdih za plačilo drvarili in se tako preživljali. Obnašali so se vselej pošteno in če se je kedaj med nje priklatil kak neporednež, so ga brž iztirali. Hudobnežev med seboj niso trpeli, vsak je moral takoj peté zopet odnesti. Gosposka in žandarji so sicer vohali za begunci, a večjidel zastonj. Leta 1850. se je dvema žandarjema posrečilo jednega begunca vjeti. Brž ga vkleneta v železje in ženeta črez planine v Kaplo. Toda vest o vjetem tovarišu se raznese v planine in sedaj vzame vsak drvar svojo sekiro in vsi vderejo po straneh in ovinkih tiho za žandarjema, nju prehitijo, v goščavi počakajo, nenadno napadnejo, prvega ubijejo, drugemu orožje poberejo in ga natepejo, jetnika pa rešijo in se ž njim veselo vrisakajé vrnejo. Ali to ni bilo prav in je imelo hude nasledke. Iz Celja in Kaple so kmalu prišle številne čete vojakov; vsa okolica jih je bila polna. Še gosp. župniku niso prizanesli. Oficirji so se mu v farovž po sili nastavili in v njem delali, kakor da bi bili prišli v hišo krvavega sovražnika. Še sedaj se vidijo sledovi in znamenja njihovega neu-

ljudnega obnašanja. Vojaki so morali vse hiše po planinah in dolinah preiskati, povohalo se je v sleherni kot, ali beguncev vendar dolgo niso mogli zaslediti. Neko jutro zapazi vojak, kako se je iz poknjene pečine kvišku vlekel tenek dim. Sedaj je bilo brž vse na nogah, vojaki obkolijo kraj in potem vzdignejo iz skritega gnezda celo družbo beguncev. Naberejo jih potem na črne, železne patnoštre, pripnejo drugega drugemu, da se nobeden ni mogel še obrisati ne; iz nosov so jim visele dolge sveče, kakor po zimi iz kapov. Nobeden ni kazni ušel. (Dalje prih.)

Slovstvo. Občna zgodovina za višje razrede narodnih in meščanskih šol imenuje se knjižica, katero je po nemškem izvirniku prof. dr. Netoliczke poslovenil marljivi ljutomerski učitelj g. Ivan Lapajne in ki je ravnokar v Pajkovi tiskarni v Mariboru v založbi učiteljskega društva za slovenski Štajer prišla na svitlo. Knjiga obsega 88 strani ter v jako umevnem jeziku obravnava vse važnejše dogodke občne zgodovine. G. Lapajne je ž njo zopet pomnožil število slovenskih šolskih knjig in nasprotnikom slovenskih šol kmalu ne bode več mogoče izgovarjati se, da Slovenci nimamo potrebnih učnih pripomočkov. Vsem slovenskim rodoljubom priporočamo knjižico, ktera se za 25 kr. dobi pri vsakem knjigotržcu in posebič še pri g. Lapajne-tu v Ljutomeru (Luttenberg) in tamošnjem knjigarju!

Směšničar 3. Strelko Nezađenovič daje tistim lovcem, kojim se strelni prah in svinec mili, sledeči nasvet; vzame se za nekoliko krajcarjev najmožnejšega „šnoftobaka“. Ž njim se potrosi kamen in zajcu nastavi. Ko ta zvabljen pride, povohne tobak in trohica potegnjena v nos je dosti, da začne zaje močno kihati in med kihanjem ž glavo ob kamen treskati; naposled se ubije — sam. Kdor ne veruje, pa naj poskusi!

Razne stvari.

(*Katoliško politično društvo v Konjicah*) napravi v nedeljo 28. t. m. ob 1/24. uri popoldne besedo za veselico za predpust, h ktereje se vsi udje vljudno povabijo. Odbor.

(*Spremembe v lavantinski škofiji.*) Č. g. Lor. Obrán je prestavljen za kaplana k sv. Hemi, — in č. g. Jož. Hrovat v št. Jakob v dolu.

(*Za družbo duhovnikov*) so vplačali čč. gg.: Bezenšek, Dupelnik, Kralj in Flek po 11 fl., Vođušek 1 gl.

(*Strahovita in nagla smrt*) je zadela 15. t. m. v noči ob treh 13 oseb v Brišah pri Zidanemmostu tik južne železnice nasproti Metikejeveje olarnici; velik koz gore se je vdrl kot plaz, podrl in zasul 6 poslopj in pokopal 13 ljudi. Iz Trbovelj je prihitelo 50 knapov z vodji in inženirji pa so dopoldne izkopali samo jedno 3letno dete mrtvo. Od Mačekove rodbine je mrtva mati in 6 otrok; očeta ni bilo doma. Plaz je 800 metrov dolg in 200 širok.

Loterijske številke:

V Trstu 13. januarja 1877: 85 46 80 81 83.

V Lincu " " 4 54 75 39 67.

Prihodnje srečanje: 27. januarja 1877.

Najnovjši kurzi na Dunaju.

Papirna renta 61.75 — Srebrna renta 68.— — Zlata 74.— — Akcije narodne banke 818— Kreditne akcije 141.— — Napoleon 10.97 — Ces. kr. cekini 5.97 — Srebro 115.50

Tržna cena

preteklega tedna po hektolitrih.
(1 Hl. = 1⁰⁸/₁₀₀ vag.)

Mesta	Pšenica		Rž		Ječmen		Oves		Tursišica		Proso		Ajda	
	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.
Maribor	8	80	6	—	5	10	3	50	5	30	5	10	5	—
Ptuj	9	30	7	—	5	—	3	20	5	20	5	10	5	—
Ormuž	7	32	6	17	5	70	2	92	4	80	7	80	4	88
Gradec	10	4	6	90	4	88	3	86	5	29	—	—	4	88
Celovec	9	88	7	80	5	16	3	36	4	92	4	46	4	94
Ljubljana	9	10	6	40	4	70	3	57	6	80	4	70	5	85
Varaždin	8	20	6	40	5	80	3	70	5	10	5	50	4	60
Zagreb	8	20	6	40	6	—	3	70	5	50	—	—	4	40
Dunaj	12	40	11	76	8	80	8	54	6	50	—	—	—	—
Pešt	12	—	10	20	8	—	8	12	6	5	5	—	—	—

2-3

Naznanilo.

300 pitanih ovac je proti gotovej plači na prodaj pri grajšinskem oskrbništvu v Turnišah pri Ptuju — Gutsverwaltung zu Turnisch bei Pettau.

3-6

Dobra kuhinjska sol

po najnižji ceni

v žakljih priredjena se dobi v veliki, privatni solni zalogi v Celju — Salz-Depot in Cilli. — Zastopnik zaloge je gosp. R. Jud v Celju.

Oznanilo.

Srenjsko predstojništvo v Trbovljah naznanja, da bodo zanaprej v občini trboveljske živinski in kramarski sejmovi 17. marca (sv. Jedrt), 1. maja (sv. Filip in Jakob), 9. junija (sv. Primon) in 18. okt. (sv. Luka); poslednja dva dosedanja sejnova pri podružnici sv. Marka izostaneta, ker je živino tje goniti prepovedano.

Srenjsko predstojništvo v Trbovljah 7. jan. 1877.

Wallan, predstojnik.

1-2

Velika zaloga pohištva.

POHIŠNA SPRAVA PO NAJNIŽJI CENI!!

Podpisani priporočuje slavnemu občinstvu svojo veliko in dobro izbrano zalogo politiranega in lakiranega pohištva na primer: omare, postelje, mivalnike, vsakojaka zrcala, tudi z gotiškim okvirjem, stole spletene iz trstja ali slame, okenske preproge, popolne pohištvene garniture, balzake, divane, kanapete, posteljske vloge itd. vse po najnižji ceni.

Sprejemam tudi naročila za vse tapecirarska dela v mestu in na deželi ter jih točno in po mogoče nizki ceni zvršujem.

Konečno omenjam še, da plačila sprejemam tudi po obrokih.

Zagotovivši slavno p. n. občinstvo, da se mu bo pri meni vselej zvesto in z dobrim blagom ustrezalo, se mu z najodličnim spoštovanjem priporočujem

Karol Nell mlajši

trgovec z sedlarskim, mizarskim in tapecirarskim blagom v graškej ulici šte. 75. v

Celju.

Zavoje priskrblja trgovec sam.

Pohištvo proti plačevanju v obrokih.

1-3

Kupčija z pohištvom v Celju v graškej ulici šte. 75.